

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՍՐՏԷ՝ ԽՕՍՔԵՐ

Ապա եւ մեկ ու կենդանային մտաց-
նայ իրենով՝ Gafaf հանգեծ յափա-
կեստալ ամպպով բնոյ առաջ Տեառն
յոյադ, եւ այնպէս յամենայն ժամ
բնոյ Տեառն լինիցիմք:

ԵԵՍԱՆ. Դ. 18

Համարձուժը պատկուծն է մարդկու-
թեան ամենամեծ սպասուածին, և Աստուծոյ
հետ ըլլալու մեր մեծ երապին, Շնորհքով և
Յղիարով նախաձայնուած, մտաստեալուած,
որ այս կերպ իրականութիւն կը գտնէր:

Համարձուժը վերջին և լրացեալ ե-
րեսը եղաւ նոյնպէս Յիսուսի աշխարհային
կեանքին, իսկ Զեթեանաց լեռը կամրջա-
կէտը այս և միւս կեանքերու միջև:

Լեռները կրօններու պատմութեան մէջ՝
Աստուծոյ մօտենալու երկնայնաշաղու սան-
դուղներ են եղած: Մարդկային կեանքի
մեծ խորհուրդին, կրօնին, դաստարաւայրերը
եղող լեռները ծանօթ են ինչպէս կրօննե-
րու՝ այնպէս ալ մարդկային քաղաքակր-
թութեան պատմութեանը մէջ: Սինան և
Գորիբ, Հին Ուխտի մէջ, Հիմալայեան և
Զիմալէստան հնդկ և պարսկ կրօններու
մէջ, աշխարհը երկրքին հետ հաղորդակ-
ցութեան մէջ զնոյ կատարներ եղած են:

Լեռները ոյժի աղբիւրներ են, հոն հո-
րիզոնը կը մեծնայ և անհունութեան ու
մեծութեան խոյանքներ կ'արթննան մարդ-
կային կուրծքին ներքեւ: Դաշտը ընդհա-
կառաին խաղաղութեան և արաքաւորու-
թեան զգացումով կը սողորէ և կ'միտքը:
Ներքէնք մէջ լեռներու վրայ աստուա-
ծայինը կ'արթննայ, բաւեր միայն կ'ըսեմ
անտարապէս շատերու: Սակայն անոնք որ
ունեցած են այդ փորձառութիւնը, ըզգա-
ցած են սովորականէն վեր ապրումը այդ
բարձունքներուն վրայ: Հոն կը կենայ փոքր
կիրքերու և շարժումներու տոնը, վասն
զի փոքրութիւնները թէ նիւթապան և թէ
բարոյական իմաստով մինչև լեռը կը սո-
ղոսկան, անկէ վեր չեն բարձրանար:

Բոլոր մեծ ստեղծագործութիւնները
մօքի և հողի, լուսութիւններու, այսինքն

լեռնածոց վայրերու յօրինուածքն են: Օրէն-
քին գերագոյն տախտակները լեռներէն
տրուեցան անոնց կարօտ մարդերու, եւ
մտածումի բարձրագոյն քաղցրութիւնները
լեռներէն իջան: Աստուած և անով պայ-
մանաւոր մեծ զօրութիւնները լեռներու
վրայ կը հանգչին և բարձունքներու վրայ
կը բնակին:

Լեռներու այս խորհուրդն ու գերը կ'ե-
րեւ Յիսուսի կեանքին մէջ: Քրիստոնէա-
թիւնը լեռներու վրայ կը յայտագրէ և կ'ի-
րագործէ իր կրօնին և հիմնադրին աստուա-
ծային կողմը: Անճիղդ արտայայտութիւն
մը ըրած չենք ըլլար եթէ ըսենք թէ Քրիս-
տոնէութիւնը ծնունդ կ'առնէ Մեանքեան
լեռնէն: Նոր ձայնը, արժէքներու տախ-
տակը յիշաշրջող աստուածային պատգամը,
Հին Օրէնքին տեղ հոգեկանը կուգար յե-
ղաշրջելու մարդուն բարձրագոյն կողմը,
և զիմագծելու անոր աստուածային երեսը:
Ինչ փոյթ անոր Ֆիլիք փոքրութիւնը, յա-
ւիտենական արժէքներ հոն խօսուեցան աշ-
խարհին և մարդկութեան: Մեանքեան իր-
քն ճառագարանեան նոր թագաւորութեան,
իրեն կեանքի կանոն և սկզբունք տրուած,
դարբերով առաջնորդած են մեր կեանքը
զէպի քաղաքակրթութիւն և Աստուած, և
այսօր իսկ կրնան մնալ առաջնորդող սկզբ-
բունքը արեւմտեան կողմած քաղաքակր-
թութեան, և ներդաշնակելու անոր իտալ-
ներուն և սկզբունքներուն հետ:

Թարբը՝ Ալլաիքարութեան լեռը, եւ
կորոգ գագաթն է Յիսուսի երկնայնացման,
աստուածայինին մատուցումը մարդոց եւ
երկնային բացատրելու ձև մը: Ալլաիք-
պութիւնը տեսարան մը, հրաշք մը չէ լոկ,
այլ մարդուն պայծառակրթութիւնը, սրբ-
բութիւնը, ուր հողի ու բախտութիւնը զուր-
կը թափի իրմէն, մարմինը կը մասնակցի
այդ ուրախութեան եւ կը պայծառակր-
պելի:

Փոքրագոյն լեռը, որուն վրայ իրա-
գործածը կը կայմէ նախատեսակը Յա-
րութեան, կ'երեւի մարդկայինը իր բոլոր
ողբերգութեամբ, արեան պատկերով:

Յարգ լեռներու այս կատարներուն վրայ
եղածը աշխարհի մէջ իրագործուածին կա-
րելիութիւնն է: Համարձման լեռան պատ-
կերը յաւիտենականութիւնը կը բանայ մե-
զի, երկինքը մտնելու և յաւիտեան ապ-

րելու ապահովութիւնը, իսկ թէ ինչպէս սակայն պէտք է մեր կեանքը հանդերձենք ի հաշիւ յաւիտեանականին, ատոր միջոցները շարքով տրուած են Սրանուկեան լեռան վրայ, անոնցմով գալու համար Թարորի միակերպութեան, Գողգոթայի գերագոյն զոհողութեան և Համբարձման:

Համբարձման լեռը միայն Յիսուսի կեանքին երկնայնացման կէտը չէ՝ այլ նաև մերը: Աշակերտները երանի տուին, զի իրենք վար կը մնային, և այդ զգացումը բաւական պիտի ըլլար ճանականաբար որ իրենք ալ օր մը կարենային վերելակել այդ բարձունքը, «եւ այսպէս յամենայն ժամ ընդ Տեառն» ըլլալ, ինչ որ քրիստոս իղձն էր եւ իրենցմով իղձը բովանդակ մարդկութեան:

Այսպէս Յիսուս իր Համբարձումով կը ծածկուի մեր աշգերէն, բայց այս աներեւուելի արտակարգ ու խորհրդաւոր, վերջնական բաժանում մը չէ, այլ լրումը մեր Տիրով աւելագրաններու մէջ պատմուած կեանքին: Եւ աշակերտները զինք իրենց հետ անգամ մը եւ և իրապէս զգացին իր մահէն վերջ միայն: Անկէ առաջ ճիշդ է իրեն հետը եղած էին Սրտաղէմի Տաճարի պաշտամունքներուն, Կափառնայումի սեռակոկիւն մէջ, Երազած իրեն հետ միասին Գալիլիոյ լճակին կապոյտ ջուրերուն գիւմաց: Հացերու և ձուկերու հրաշքը, Կանայի հարսանիքին զէպքը, և Ղազարու յարութիւնը վճռապէս հաստատած էին իրենց մէջ թէ իրենք հաղորդակցութեան հետ են աստուածային ոյժին և թէ Աստուած այժմ իրականութիւն է: Գեղեցիկ էին անշուշտ պահերը զոր առաքեալները ապրեցան իրենց Տիրով հետ: Անշուշտ իրենք շատ աղօտ կերպով միայն կը մրտածէին թէ այս գեղեցիկ երազը, գէթ երկրի վրայ չէր կրնար այսպէս մշտական շարունակուիլ, և այդ բոլորը վերջ կրնային գտնել, ինչպէս եղաւ ան՝ մասնութեան գիւշերուան մէջ: Եւ ահաւոր գիշեր մը պիտի բաւէր որ իրենք լեղապատառ ու ցիրուցան լքէին պահ մը այդ բոլորը: Յիսուս իր յարութեան վերջ նորէն պիտի շարունակէր իր յարաբերութիւնը աշակերտներուն հետ, անոնցմը ստու համար թէ ինչ որ իրենք վերջացած կրնային նկատել իր պարագային՝ նոր սկիզբ մըն էր միայն, և թէ վերջացած էր իր ընկերակցութիւնը և ներկայութիւնը

անոնց հետ և մէջ: Եւ ապա Համբարձում, Եւ սակայն խորհրդաւոր մեծ ընկերակցութիւնը, ընտանութիւնը Անոր՝ զոր կարծած էին առերեւոյթս կորսնցուցած ըլլալ, իրենց կը վերադառնար և իրենք բոլորը նոյն եւրասութեամբ պիտի կատարէին իրենց սիրոյ, աղօթքի և առաքելութեան գործը: Յիսուսի կենդանի յիշատակին և ներկայութեանը ընդմէջէն:

Կը հաւատանք այս ներկայութեանը ոչ իբր յիշատակ կամ պատկեր, գիտնալով թէ զաղափարը չի սեռնիր թէ սէրը անմահ է, այլ՝ որովհետև կը զգանք զինքը ամէն օր իր Եկեղեցիին մէջ կենդանի: Ան իր Եկեղեցիին մէջ ներկայ է, հոգիին մէջ բոլոր անոնց՝ որոնք իր անունով կը ժողովուին: Եւ սակայն Քրիստոս, որուն յաւերժական ներկայութիւնը ունի Եկեղեցին իր մէջ, իտեպական գոյութիւն մը չէ, կամ մարդկային տեսակ մը զաղափարատիպ, զորս իւրաքանչիւր սերունդ ստէպ իր մտքին մէջ կը ստեղծէ, անոր փոխ տալով յաճախ լեզուն իր սեպական ներշնչումներուն և մրտածունքներուն. ոչ ալ պարզ յիշատակ մը, որուն պատկերը կ'որոշուանայ մեր մէջ ժամանակի մը համար միայն: Առաքեալներու և Եկեղեցիին ոգեկոչած Քրիստոսը աւետարաններու կենդանի Քրիստոսն է առանց փոփոխման ու զիմազեղծումի, որուն համար պիտի կրնայինք ըսել Ս. Պօղոսի հետ: Թէ և զինք չենք ճանչնար ըստ մարմնոյ, բայց կը ճանչնանք ըստ հոգոյ. և այս վերջին հանգամանքով է որ Ան ապրած է դարերով այնքան ներշնչող ու կենդանի, սերունդներու հոգիին մէջ:

Յիսուս իր Եկեղեցիին, այսինքն իրեն հաւատացողներու հետ եղած է միշտ, եւ հակառակ բազմապիսի վտանգներուն, որոնք շարունակ զայն ընկուզել ջանացեր են, ան կրցած է պահպանել իր գոյութիւնը և բարդաւածիլ ժամանակի ընթացքին, չնորհիւ այն իրական ներկայութեան և օժտանալութեան, զոր անոր հիմնադիրը նեցեր է հանգէպ իր հաստատութեան:

Դիտեցէք զայն իր ծննդեան նախնական տարիներուն, բոլոր երկրային ոյժերը կը զինակցին իր գէմ: Հեթանոս կոծն ու գիտութիւնը իր հնարքներով, և աշխարհիկ իշխանութիւնները իրենց միջոցներով. սակայն Եկեղեցին ոչ միայն չ'ընկճուիր այս

հարուածներէն, այլ կարճ ժամանակի մը մէջ կ'ստինքնէ բոլոր հոգիները, և կրակի աւարինի մկրտութեամբ ջրեղեղած, վեր կ'առնէ սիրոյ և խաղաղութեան իր սուրբ գորշը և յաղթական զնացքով կը տարածէ իր հոգեւոր թաղաւորութիւնը: Ու Եկեղեցին իր այս յաջողութիւնը կը պարտի զերազանցապէս իր հիմնադրի յատկոնեական ներկայութեան հանգամանքին:

Բեթղէմէմ և Զիթենեաց լեռը, Մարգեղութիւնն ու Համբարձումը, երկու սկզբնաւորութիւններն են մեր Տիրոջ երկրային և երկնային կեանքին: Եւ զոչոյ այս իրողութիւններով Յիսուս միշտ մեզի հետ է մեր երկրաւոր կեանքին մէջ և մենք ինչպէս Պօղոս առաքեալը կը խոստանայ «Իցեմք նոքօք հանդերձ, յափշտակեցուք ամպովք ընդ առաջ Տեսաւն յօգս, և այսպէս յամենայն ժամ ընդ Տեսաւն լինիցիմք»:

Յետոյ Յիսուսի Համբարձումով մեր մարդկայինը կը մտնէ տիեզերքը անօտաւ մանութեան մէջ, և մարդկային իրական կեանքը կ'անցնի անպին մեր մարդկային պայմաններու կարելութենէն և կ'որոշէ իր տեղը երկինքներու անհունութեան ծոցը:

Յարութիւնը կը թելադրէ մեզի թէ մարդկութիւնը պիտի կրնայ վերապրիլ մահէն վերջ այս կեանքի մէջ, Համբարձումը ցոյց կուտայ մեզի երկրէն անդին գոյութեան ուրիշ մարդ մը, ուր մենք պիտի կրնանք շարունակել մեր կեանքը: Մութը կամ ամպը որ վարագոյրի մը նման կը ծածկէ մեր աչքերէն մահուանէն վերջ մեր երթալիք տեղը, տունը, հերձուած է այժմ լոյսի ճամբաներով:

Ճշմարտութեան համար սրբութեամբ և քաջութեամբ կրուած տառապանքը ի վերջոյ յաղթանակի և բարձրացման կ'աւաջնորդէ զայն կրող մարդը:

Ոչ ոք կրնայ, առանց խղճահարելու Աւետարանէն հանել Համբարձման էջը: Նոյն իսկ այս աշխարհի վրայ մենք կը քսանենք մարդկութեան համարձումը, մութէն գէպի լոյս և ցեխէն գէպի Աստուած երթալու իր գնացքը:

Ե.

ՏԵԱՌՆԵՂԲԱՅՐ ՅԱԿՈԲՈՍ

ՆՈ

ՎԵՐՋԻՆ ԸՆԹՐԻԲԸ

Կիշերը խորհրդաւոր էր: Յիշատակը այդ գիշերուան հազար հեղ յուզած է զիս և չեմ գիտեր ինչո՞ւ, յաճախանքը այդ գիշերուան պիտի հալածէր զիս մինչ և կեանքիս վերջը:

Երկիրը պիտի մոռնայ իր կուրծքին վրայ բացուած ակօսները, կինը ծննդաբերութեան ցաւերն ու ուրախութիւնը, բայց ես տիտի չմոռնամ այդ գիշերը:

Կէսօրէ մը վերջ Մրուսաղէմէն դուրս կը գտնուէինք, Յիսուս ըսաւ «Պանդոկ վերադառնաք և ընթերնք»:

Մուսնիք երբ պանդոկ հասանք. անթիւ էինք: Պանդոկապետը ողջունեց և վերնաւորուն առաջնորդեց մեզ:

Յիսուս փափաքեցաւ որ սեղանին շուրջ բոլորուինք և նստինք, Ինք ոտքի վրայ մնաց աչքերը մեր վրայ սեւեռած:

Ան իր խօսքը պանդոկապետին ուղղեց և ըսաւ. «Ինծի կ'սնք մը, կու՞մ մը ջուր և անձեռոց բեր»:

Ան մեզի նայեցաւ նորէն ու ըսաւ մեզմօրէն. «Ձեր սանտալները հանեցէք»: Նախ իր ըսածին իմաստը չհասկցանք, բայց գործադրեցինք իր հրամանը:

Պանդոկապետը բերաւ կոնքն ու կուժը, Յիսուս ըսաւ. «Հիմա ձեր ոտքերը պիտի լուամ. պէ՛հ ե մաքեմ ձեր ոտքերը ճի՛ն ճամբուն փոշիքն, եւ ազատութիւն օամ մոռիմ մեզ քալելու»:

Բոլորս ալ տպաւորուած և ընկճուած էինք:

Ապա Սիմոն Պետրոս ոտքի ելաւ ու ըսաւ. «Տէր, դուք մեր ոտքերը լուամք, այդ կարելի չէ»:

Բայց Յիսուս պատասխանեց. «Մեծ է այն մարդը որ կը ծառայէ իր նմաններուն, կ'ուզեմ որ այս ճշմարտութիւնը միշտ յիշէք»:

Ապա նայեցաւ մեզմէ իւրաքանչիւրիս և ըսաւ. «Մարդոյ Որդին որ ընտանք ձեզ իր եղբայրները, որուն ոտքերը երէկ օծուեցան Արարիոյ զմուռսով և չորցուե-